

Chương VIII. CÁC NHÓM THỰC VẬT

Bài 37

TẢO (*)

Trên mặt nước ao, hồ thường có váng màu lục hoặc màu vàng. Váng đó do những cơ thể thực vật rất nhỏ bé là *tảo* tạo nên. Tảo còn gồm những cơ thể lớn hơn, sống ở nước ngọt hoặc nước mặn.

1. Cấu tạo của tảo

a) Quan sát tảo xoắn (tảo nước ngọt)

☐ Lấy tảo xoắn trong các ruộng rãnh, ruộng lúa nước, chỗ nước đọng và nông. Tìm những búi sợi màu lục tươi, mảnh như tơ, sờ tay vào thấy trơn, nhớt.

▼ Bằng mắt thường hãy chú ý đến màu sắc và kích thước của sợi tảo. Sau đó hãy quan sát kỹ H.37.1 (phóng đại qua kính hiển vi một phần sợi tảo). Nhận xét về hình dạng và cấu tạo của tảo xoắn.

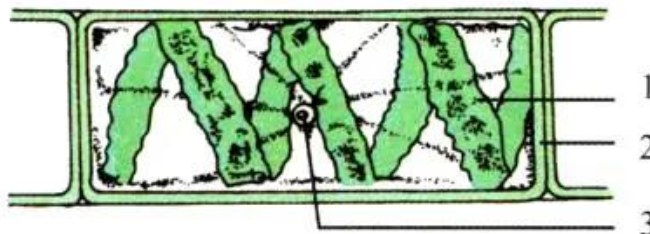
☐ – Sợi tảo xoắn có màu lục là nhờ có *thể màu* chứa chất diệp lục.

– Tảo xoắn sinh sản sinh dưỡng bằng cách đứt ra từng đoạn sợi thành những tảo mới. Nó cũng có thể sinh sản bằng cách kết hợp giữa hai tế bào gần nhau thành hợp tử, từ đó cho ra sợi tảo mới.

b) Quan sát rong mơ (tảo nước mặn)

☐ Rong mơ gặp ở vùng ven biển nhiệt đới như nước ta. Chúng thường sống thành từng đám lớn, bám vào đá hoặc san hô nhờ giá bám ở gốc.

▼ Quan sát một đoạn rong mơ trên mẫu thật hoặc qua hình vẽ (H.37.2). Nhận xét đặc điểm của rong mơ.

Hình 37.1. Hình dạng và cấu tạo tế bào một phần sợi tảo xoắn

1. Thể màu ; 2. Vách tế bào ; 3. Nhân tế bào

Hình 37.2. Một đoạn rong mơ

(*) Gần đây, một số nhà khoa học có xu hướng tách tảo ra khỏi nhóm Thực vật.

└ Rong mơ có màu nâu vì trong tế bào ngoài chất diệp lục còn có chất màu phụ màu nâu.

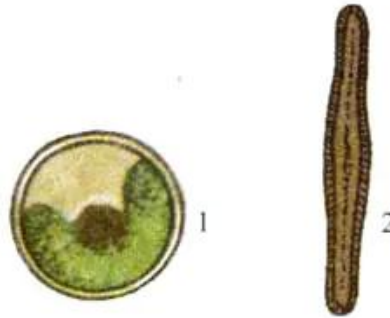
Ngoài sinh sản sinh dưỡng, rong mơ còn sinh sản hữu tính (kết hợp giữa tinh trùng và noãn cầu).

2. Một vài tảo khác thường gặp

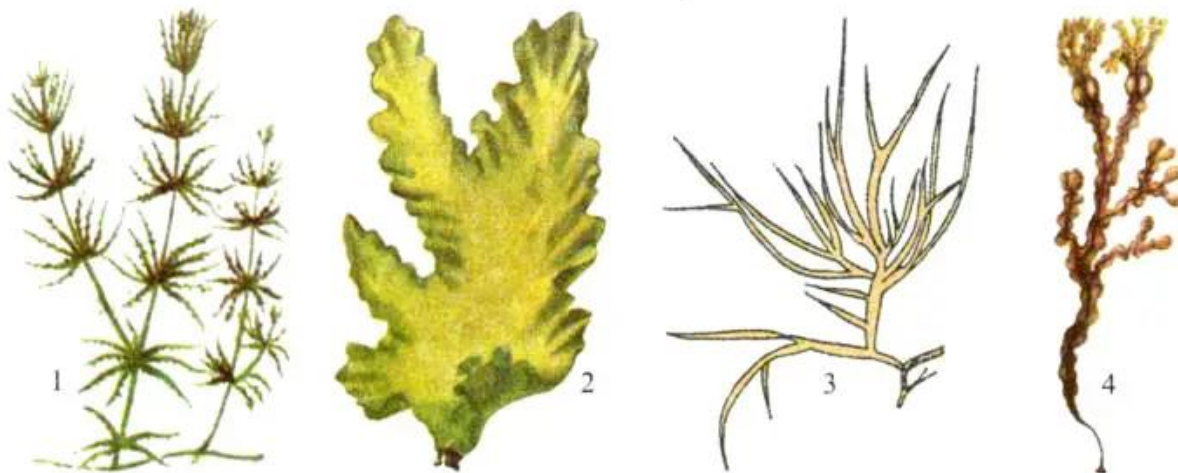
a) *Tảo đơn bào* : (xem H.37.3)

b) *Tảo đa bào* : (xem H.37.4)

└ Dù là đơn bào hay đa bào, cơ thể của tảo chưa có thân, rễ, lá thật sự (mặc dầu về hình thái đôi khi có thể có dạng giống thân, lá), bên trong chưa phân hoá thành các loại mô điển hình.

Hình 37.3. 1. Tảo tiểu cầu (ở nước ngọt) ;
2. Tảo silic (ở nước ngọt)

Hình 37.4. 1. Tảo vòng (ở nước ngọt) ; 2. Rau diếp biển (ở nước mặn) ;
3. Rau câu (ở nước mặn) ; 4. Tảo sừng hươu (ở nước mặn)

3. Vai trò của tảo

- Cùng với các thực vật ở nước, khi quang hợp tảo thải ra khí ôxi giúp cho sự hô hấp của các động vật ở nước.
- Những tảo nhỏ sống trôi nổi là nguồn thức ăn của cá và nhiều động vật ở nước khác.
- Tảo có thể dùng làm thức ăn cho người và gia súc, ví dụ : tảo tiểu cầu (có nhiều chất đạm và một ít vitamin C, B₁₂), rau diếp biển, rau câu,...

- Một số tảo được dùng làm phân bón, làm thuốc, nguyên liệu dùng trong công nghiệp như làm giấy, hồ dán, thuốc nhuộm,...
- Tảo cũng có thể gây hại : một số tảo đơn bào sinh sản quá nhanh gây hiện tượng "nước nở hoa", khi chết làm cho nước bị nhiễm bẩn làm chết cá ; tảo xoắn, tảo vòng khi sống ở ruộng lúa nước có thể quấn lấy gốc cây làm lúa khó đẽ nhánh.

Tảo là những sinh vật mà cơ thể gồm một hoặc nhiều tế bào, cấu tạo rất đơn giản, có màu khác nhau và luôn luôn có chất diệp lục. Hầu hết tảo sống ở nước.

Vai trò của tảo : góp phần cung cấp ôxi và thức ăn cho các động vật ở nước. Một số tảo cũng được dùng làm thức ăn cho người và gia súc, làm thuốc,... Bên cạnh đó một số trường hợp tảo cũng gây hại.

Câu hỏi ?

1. Nêu đặc điểm cấu tạo của tảo xoắn và rong mơ. Giữa chúng có những điểm gì khác nhau và điểm gì giống nhau ?
2. Tại sao không thể coi rong mơ như một cây xanh thật sự ?
3. Sau khi tìm hiểu một vài tảo, em có nhận xét gì về tảo nói chung ? (phân bố, cấu tạo).
4. Đánh dấu vào cho ý trả lời đúng trong câu sau :
Tảo là thực vật bậc thấp vì :
 - Cơ thể có cấu tạo đơn bào
 - Sống ở nước
 - Chưa có thân, rễ, lá thật sự.
5. Quan sát bằng mắt thường một cốc nước máy hoặc nước mưa và một cốc nước ao hoặc nước hồ lấy ở trên mặt, chỗ có nhiều váng càng tốt, em thấy có gì khác nhau về màu nước. Giải thích ?

Em có biết ?

Một vài tảo biển có kích thước khổng lồ, cơ thể có thể dài tới hàng chục, thậm chí hàng trăm mét, ví dụ : tảo lá đẹp sống ở biển ôn đới (H.37.5), có thể tập trung thành đám lớn.

Hình 37.5 : Tảo lá đẹp